

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
X.1.C

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

BIOLOGIE

X.1.C – Biologie

Charakteristika předmětu: BIOLOGIE ve čtyřletém gymnáziu

Obsah předmětu

Biologie je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda RVP-G, významně se v ní uplatňuje i oblast Člověk a zdraví. Umožňuje poznávat přírodu jako celek na základě znalostí jednotlivých druhů organismů a vztahů mezi nimi. Zabývá se i vlivem člověka na přírodu. Zdůrazněn je i význam a vliv neživé přírody na organismy. Vede studenty k pochopení přírodních zákonitostí z hlediska biologie s využitím některých partií učiva zeměpisu, chemie, fyziky. Základem je uvádění všech probíraných témat v širších souvislostech a komplexitě. Významně je do učiva zakomponováno průřezové téma Environmentální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	2	X
II. ročník	2	X
III. ročník	2	X
IV. ročník	(1)	X

Organizace výuky

Výuka biologie je pro všechny studenty povinná. Probíhá v učebně vybavené přírodninami, knihovnou, snímací kamerou, videopřehrávačem, PC s připojením na internet a dataprojektorem. Práce s demonstračními a obrazovými materiály jsou v biologii základním předpokladem pro úspěšné pochopení a zvládnutí učiva. Dle potřeby jsou zařazovány i exkurze (Botanická zahrada, ZOO, Spalovna odpadu, ČOV, ústavy AV ČR,...). Ve IV. ročníku student může volit mezi touto základní (1 hodina) nebo rozšířenou (2 hodiny) výukou.

Výchovné a vzdělávací strategie

Studenti během studia získají přehled o probíraných organismech, jejich životě, výskytu, významu a ekologických vztazích mezi nimi i neživým prostředím. Zdůvodní význam každého organismu pro život na Zemi a nutnost ochrany přirozených stanovišť. Chápu chemickou a biologickou podstatu života, různost životních strategií organismů a roli člověka.

Kompetence k učení

- umožňujeme studentům vyzkoušet různé metody při práci i studiu (samostatná práce, ve dvojicích i skupinách)

X.1.C – Biologie

- vyhledáváme informace z různých zdrojů (internet, literatura, časopisy, tisk), třídíme je a propojujeme
- důsledně používáme přesnou terminologii
- vedeme studenty k hledání a nalézání vztahů mezi organismy a k vyvozování závěrů

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty k aktivnímu hledání řešení problémů v oblasti živé přírody
- využíváme příkladů problémových situací z praktického života

Kompetence komunikativní

- při řešení problému využíváme komunikaci mezi studenty ve třídě
- vedeme studenty ke sdělování logicky a odborně správně formulovaných závěrů
- využíváme sebehodnocení i hodnocení ostatních studentů navzájem

Kompetence sociální a personální

- využíváme práce ve dvojicích při vyhledávání a zpracování informací
- vedeme studenty k dodržování pravidel práce v učebně

Kompetence občanské

- vedeme studenty k pochopení vztahu člověka k přírodě jako celku i k jednotlivým organismům, k chápání základních ekologických souvislostí a environmentálních problémů
  - vybízíme studenty k zaujímání postojů ve vztahu k životnímu prostředí a jeho ochrany
-

X.1.C – Biologie

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

I. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Botanika • nauka o rostlinách • obory botaniky • význam rostlin	○ <i>student charakterizuje základní znaky rostlinné říše a obory botaniky</i> ○ <i>vysvětlí význam rostlin pro život na Zemi</i> ○ <i>zhodnotí rostliny jako primární producenty</i> ○ <i>uvede možnosti využití rostlin pro člověka v různých odvětvích lidské činnosti</i>	
Rostlinná buňka • buněčná teorie • stavba buňky • dělení buněk	○ <i>student uvede historické souvislosti formulování buněčné teorie a její význam pro biologii</i> ○ <i>charakterizuje rostlinnou buňku a její znaky</i> ○ <i>vysvětlí funkci organel</i> ○ <i>chápe buňku jako funkční celek</i> ○ <i>popíše postup dělení buňky</i> ○ <i>rozliší mitózu a meiózu</i>	
Systém rostlin • dějiny systému • taxonomické kategorie	○ <i>student chápe historický přístup k tvorbě systému</i> ○ <i>zhodnotí význam C. Linného</i> ○ <i>orientuje se v základních systematických kategoriích a ovládá principy řazení rostlin do systému</i>	
Houby • charakteristika • základní skupiny hub • lišejníky – stavba a funkce	○ <i>student charakterizuje významné znaky říše a charakteristiku jednotlivých skupin</i> ○ <i>pozná významné zástupce a uvede jejich výskyt a hospodářský a zdravotnický význam</i> ○ <i>zhodnotí z ekologického hlediska význam lišejníků</i>	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, význam pro člověka)
Chromista • charakteristika říše • základní skupiny	○ <i>student charakterizuje říši, její znaky</i> ○ <i>uvede významné zástupce a jejich výskyt a význam</i>	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, význam pro člověka)
Ruduchy	○ <i>student vysvětlí stavbu a význam ruduch</i> ○ <i>uvede základní druhy a jejich výskyt</i>	
Zelené řasy	○ <i>student uvede typické znaky skupiny</i> ○ <i>pozná významné zástupce a popíše způsob jejich života</i> ○ <i>vysvětlí význam řas</i> ○ <i>charakterizuje vztah řas a suchozemských rostlin</i>	
Mechorosty • charakteristika a vývoj • skupiny mechorostů	○ <i>student charakterizuje typické znaky skupiny</i> ○ <i>uvede odlišnosti od ostatních</i>	Realizováno PT Environmentální výchova

X.1.C – Biologie

	<i>suchozemských rostlin</i> ○ <i>popíše vývojový cyklus</i> ○ <i>pozná významné zástupce a uvede jejich výskyt</i>	(vztah organismů a prostředí)
Rostlinná pletiva • charakteristika a třídění pletiv • výskyt a význam pletiv	○ <i>student rozlišuje základní typy pletiv podle stavby a funkce</i> ○ <i>charakterizuje pletiva a jejich význam pro rostlinu</i> ○ <i>uvede na konkrétní rostlině výskyt typických pletiv</i> ○ <i>porovná společné a rozdílné vlastnosti stélkatých a cévnatých rostlin</i>	
Rostlinné orgány - vegetativní • charakteristika orgánů • kořen – stavba a funkce • stonek – stavba a funkce • list – stavba a funkce	○ <i>student rozliší orgány vegetativní a generativní a vysvětlí jejich význam</i> ○ <i>popíše vnější a vnitřní stavbu orgánů</i> ○ <i>uvede příklady adaptací a přeměn orgánů</i>	
Rostlinné orgány - generativní • květ – stavba a funkce • opylení a oplození • plod • rozšiřování plodů a semen	○ <i>student popíše stavbu orgánů a charakterizuje jejich funkci</i> ○ <i>vysvětlí význam květu</i> ○ <i>popíše průběh opylení a oplození</i> ○ <i>vysvětlí přeměnu vajíčka v semeno a semeníku v plod</i> ○ <i>roztřídí typy plodů a uvede jejich charakteristiku</i> ○ <i>uvede způsoby rozšiřování plodů a semen a konkretizuje je na příkladech</i>	
Fyziologie rostlin • látkové složení těla • vodní režim • minerální výživa • fotosyntéza • dýchání • heterotrofie • rozmnožování • růst a vývoj rostlin • dráždivost a pohyby	○ <i>student charakterizuje základní fyziologické děje v rostlinách</i> ○ <i>srovná látkové složení rostlinného těla</i> ○ <i>charakterizuje význam vody pro rostlinu</i> ○ <i>popíše postup vody rostlinou</i> ○ <i>zdůvodní význam prvků a minerální výživy pro rostlinu</i> ○ <i>uvede význam fotosyntézy pro rostlinu i pro život na Zemi</i> ○ <i>popíše průběh fotosyntézy</i> ○ <i>vysvětlí význam přeměn látek</i> ○ <i>porovná děje fotosyntézy a dýchání</i> ○ <i>srovná metabolismus rostlin C3 a C4</i> ○ <i>vysvětlí princip a význam CAM</i> ○ <i>popíše postup dýchání</i> ○ <i>uvede důvody heterotrofie u rostlin a její typy</i> ○ <i>objasní princip životních cyklů a způsoby rozmnožování rostlin</i> ○ <i>rozliší způsoby rozmnožování a uvede jejich charakteristiku na příkladech</i> ○ <i>objasní praktické příklady využití rozmnožování rostlin pro člověka</i> ○ <i>konkretizuje růst a vývoj rostliny na</i>	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, toky energií a látek) Využití znalostí učiva chemie

X.1.C – Biologie

	<i>příkladu</i> ○ vysvětlí podstatu dráždivosti a příklady pohybů rostlin ○ posoudí vliv životních podmínek na stavbu a funkci rostlinného těla	
Rostliny výtrusné • plavuně • přesličky • kapradiny	○ student uvede základní charakteristiku skupiny ○ popíše vývojový cyklus ○ pozná významné zástupce a uvede jejich výskyt	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, význam organismů pro člověka)
Rostliny semenné • cykasy • jinaný • jehličnany • krytosemenné	○ student uvede základní charakteristiku skupiny a typické znaky ○ srovná nahosemenné a krytosemenné rostliny ○ rozliší jednoděložné a dvouděložné rostliny ○ pozná významné zástupce a uvede jejich výskyt a význam, zařadí je do čeledí ○ vysvětlí ekologické nároky rostlin ○ obhájí svůj názor na ohrožené druhy a navrhne způsoby řešení tohoto problému	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, význam pro člověka)
Fylogeneze rostlin	○ student uvede základní etapy vývoje rostlin a přehled významných skupin	
Fytogeografie	○ student charakterizuje jednotlivé biomy Země a typické rostliny v nich	Využití znalostí učiva zeměpisu

II. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Prvoci • charakteristika říše • významné skupiny prvoků • výskyt a význam prvoků	○ student charakterizuje prvoky z ekologického, zdravotnického a hospodářského hlediska ○ vyzdvihne významné skupiny prvoků a zástupce ○ popíše vývojové cykly významných prvoků ○ uvede zdravotní význam prvoků	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, význam pro člověka)
Živočišná buňka a tkáň • znaky říše • zoologické vědy • stavba buňky • tkáň	○ student charakterizuje říši, uvede její typické znaky ○ charakterizuje zoologické vědy ○ popíše stavbu a funkce živočišné buňky ○ rozliší typy tkání ○ charakterizuje hlavní taxonomické jednotky živočichů a jejich významné zástupce	
Orgány a orgánové soustavy • oporná a pohybová • elektrické orgány • soustava krycí • soustava trávicí	○ student popíše evoluci a adaptaci (stavbu a funkce) jednotlivých soustav ○ srovná stavbu a funkce u jednotlivých skupin živočichů ○ uvede význam příslušných orgánů	

X.1.C – Biologie

• soustava dýchací • soustava oběhu tělních tekutin • vylučování a osmoregulace • světélkování • termoregulace • biorytmy • nervová soustava • smyslové orgány • hormonální regulace • soustava rozmnožovací		
Rozmnožování a ontogeneze • nepohlavní a pohlavní • rozmnožovací cykly • embryogeneze • vývoj zárodku	○ <i>student popíše a srovná způsoby rozmnožování</i> ○ <i>uvede příklady</i> ○ <i>srovná způsoby oplození</i> ○ <i>charakterizuje postup embryogeneze a vývoj zárodku</i>	
Systém živočichů • trubénky • houbovci • žahavci • ploštěnci • vířníci • měkkýši • kroužkovci • želvušky • drápkovci • členovci • hlístice • polostrunatci • ostnokožci • strunatci	○ <i>student ovládá principy výstavby zoologického systému a orientuje se v něm</i> ○ <i>rozlíší Diblastica a Triblastica</i> ○ <i>uvede typické znaky příslušného kmene živočichů</i> ○ <i>rozpozná významné kmeny a zástupce bezobratlých a uvede jejich ekologické nároky</i> ○ <i>rozlíší znaky tříd obratlovců a uvede zástupce</i> ○ <i>vysvětlí vývojové vztahy jednotlivých skupin</i> ○ <i>popíše způsob života významných zástupců</i> ○ <i>zhodnotí zdravotní význam živočichů pro člověka</i> ○ <i>posoudí význam živočichů v přírodě a v různých odvětvích lidské činnosti</i> ○ <i>charakterizuje pozitivní a negativní působení živočichů na lidskou populaci</i> ○ <i>obhájí svůj názor na ohrožené druhy a navrhne řešení problému</i>	Realizováno PT Environmentální výchova (vztah organismů a prostředí, vztahy mezi populacemi, význam organismů pro člověka, druhová ochrana) Využití znalostí učiva zeměpisu
Fylogeneze živočichů	○ <i>student popíše změny živočišstva v jednotlivých etapách vývoje Země</i> ○ <i>uvede fylogenetické vztahy mezi skupinami</i>	Využití znalostí učiva dějepisu a zeměpisu
Etologie • vrozené a získané chování	○ <i>student rozlišuje a charakterizuje základní typy vrozeného a získaného chování</i> ○ <i>uvede význam příslušných typů chování pro život živočicha</i>	
Zoogeografie • zoogeografické oblasti Země	○ <i>student charakterizuje typické živočichy v jednotlivých oblastech Země</i> ○ <i>přiřazuje živočichy do správných biomů a oblastí</i>	Využití znalostí učiva zeměpisu

X.1.C – Biologie

III. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Lidské tělo, buňka, tkáň • historie zkoumání • stavba buňky • tkáň	○ <i>student vysvětlí historické okolnosti zkoumání lidského těla</i> ○ <i>charakterizuje stavbu buňky a uvede příklady a výskyt tkání</i>	
Kostra • stavba kostí • kostnatění • spojení kostí • kostra • nemoci kosterní soustavy	○ <i>student popíše vnější a vnitřní stavbu kosti</i> ○ <i>vysvětlí význam kostry</i> ○ <i>znázorní postup kostnatění a uvede význam výživy a zdravého způsobu života pro vývoj kostry</i> ○ <i>charakterizuje typy spojení kostí na příkladech</i> ○ <i>určí kosti lidského těla</i> ○ <i>zdůvodní zásady správného držení těla</i> ○ <i>uvede nejčastější nemoci oporné soustavy</i> ○ <i>využívá znalosti o orgánových soustavách pro pochopení vztahů mezi procesy probíhajícími v lidském těle</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Svalstvo • kosterní svalstvo • hladké svalstvo • srdeční svalstvo • názvy a funkce kosterních svalů	○ <i>student rozliší typy svalstva podle stavby a funkce</i> ○ <i>uvede jejich výskyt a význam</i> ○ <i>popíše princip svalové kontrakce</i> ○ <i>určí svaly lidského těla a jejich funkce</i>	
Tělní tekutiny, oběhová soustava • tělní tekutiny • krev • imunita • krevní převody, srážení krve • krevní oběh • mízní oběh • nemoci oběhové soustavy	○ <i>student vysvětlí význam tělních tekutin</i> ○ <i>zdůvodní nutnost udržování stálého vnitřního prostředí</i> ○ <i>rozliší druhy tekutin a jejich funkce</i> ○ <i>uvede složení a význam krve a složek</i> ○ <i>charakterizuje typy imunity</i> ○ <i>uvede základní principy imunitních reakcí</i> ○ <i>vysvětlí princip a smysl očkování</i> ○ <i>objasní podstatu alergií</i> ○ <i>zdůvodní nutnost znalosti krevních skupin</i> ○ <i>vysvětlí podstatu srážení krve</i> ○ <i>popíše postup krevního oběhu</i> ○ <i>chápe historický význam objevu krevního oběhu</i> ○ <i>objasní mízní oběh a funkci mízy a mízních uzlin</i> ○ <i>uvede základní nemoci oběhové soustavy</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Dýchání • stavba a funkce dýchacích cest • vazba a přenos dýchacích plynů • plicní ventilace • řízení dýchání • nemoci dýchací soustavy	○ <i>student objasní podstatu a princip dýchání</i> ○ <i>popíše stavbu a funkce dýchacích cest</i> ○ <i>porovná vazbu a přenos dýchacích plynů</i> ○ <i>uvede podstatu plicní ventilace</i> ○ <i>objasní způsob řízení dýchání</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví Realizováno PT Environmentální výchova

X.1.C – Biologie

	○ <i>uvede významné nemoci dýchacích cest</i> ○ <i>zdůvodní potřebu čistého ovzduší pro zdraví člověka</i>	(vlivy prostředí)
Příjem a zpracování potravy, fyziologie výživy • stavba a funkce trávicí soustavy • metabolismus živin • metabolismus energetický • složení potravy • nemoci trávicí soustavy	○ <i>student popíše stavbu a funkce trávicí soustavy</i> ○ <i>uvede význam jednotlivých orgánů pro příjem a zpracování potravy</i> ○ <i>srovná metabolismus základních živin i v souvislosti s metabolismem energetickým</i> ○ <i>vysvětlí význam složení potravy pro zdraví člověka</i> ○ <i>charakterizuje význam základních složek potravy</i> ○ <i>srovná význam vitaminů, zdroje a projevy nedostatku</i> ○ <i>popíše základní nemoci trávicí soustavy</i>	Využití znalostí učiva chemie Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Vylučovací soustava • ledvina • řízení činnosti ledvin • vývodné močové cesty • nemoci vylučovací soustavy	○ <i>student srovná pojmy exkrece a osmoregulace</i> ○ <i>popíše stavbu ledviny a vysvětlí její funkce</i> ○ <i>objasní princip tvorby moči</i> ○ <i>uvede nemoci vylučovací soustavy</i> ○ <i>vysvětlí důležitost pitného režimu pro zdraví</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Kůže • stavba kůže • vlasy, chlupy, nehty • mléčná žláza • nemoci kůže	○ <i>student popíše stavbu kůže</i> ○ <i>uvede význam jednotlivých částí a struktur v kůži</i> ○ <i>srovná a vysvětlí funkce kůže</i> ○ <i>uvede nemoci kůže</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Termoregulace	○ <i>student objasní podstatu a význam termoregulace</i> ○ <i>uvede termoregulační mechanismy</i> ○ <i>vysvětlí vznik a význam horečky, úpalu a úžehu</i>	
Pohlavní soustava • rozmnožování • pohlavní soustava muže • pohlavní soustava ženy • nemoci pohlavních soustav	○ <i>student popíše vznik pohlavních buněk</i> ○ <i>charakterizuje stavbu a funkce pohlavních soustav muže a ženy</i> ○ <i>uvede význam jednotlivých orgánů</i> ○ <i>srovná ovulační a menstruační cyklus</i> ○ <i>uvede nemoci pohlavních soustav</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Fyziologie těhotenství, ontogeneze • oplození • průběh těhotenství • vývoj po narození • péče o reprodukční zdraví	○ <i>student popíše postup oplození a průběh nitroděložního vývoje</i> ○ <i>charakterizuje etapy vývoje po narození</i> ○ <i>uvede problémy s reprodukcí a moderní varianty řešení těchto problémů</i> ○ <i>ozřejmí význam sexuální osvěty</i> ○ <i>charakterizuje individuální vývoj člověka a posoudí faktory ovlivňující jej v pozitivním a negativním směru</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Řízení organismu • principy řízení	○ <i>student objasní základní principy řízení lidského organismu</i>	

X.1.C – Biologie

Endokrinní žlázy a hormony • hypotalamus – hypofýza • štítná žláza • příštítná tělíska • slinivka břišní • nadledvinky • pohlavní žlázy a placenta • brzlík a epifýza • tkáňové hormony	○ <i>student popíše obecné principy řízení prostřednictvím hormonů</i> ○ <i>uvede charakteristiku hormonů, jejich složení a funkce</i> ○ <i>objasní princip zpětné vazby</i> ○ <i>charakterizuje jednotlivé endokrinní žlázy a jejich hormony</i> ○ <i>uvede příklady tkáňových hormonů</i> ○ <i>chápe řízení prostřednictvím hormonů jako hierarchické</i>	
Nervové řízení • nervový systém • neuron • reflex • receptory a smysly • CNS – mozek a mícha • somatická a vegetativní NS	○ <i>student objasní základní stavbu a funkce nervové soustavy</i> ○ <i>popíše stavbu a činnost neuronu</i> ○ <i>charakterizuje princip vzniku a vedení vzruchu</i> ○ <i>objasní princip reflexu a na příkladu uvede průběh reflexního oblouku</i> ○ <i>srovná principy smyslového vnímání</i> ○ <i>uvede stavbu a funkce smyslových orgánů</i> ○ <i>popíše stavbu CNS</i> ○ <i>srovná stavbu mozku a míchy</i> ○ <i>uvede základní funkce míchy a částí mozku</i> ○ <i>zdůvodní význam spánku</i> ○ <i>uvede základní nervy somatické a vegetativní</i> ○ <i>představí nemoci smyslových orgánů a nervové soustavy</i>	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví
Zdraví člověka	○ <i>student chápe péči o zdraví jako nezbytnou součást života</i> ○ <i>usiluje o pozitivní změny ve svém životě související s vlastním zdravím a zdravím druhých</i> ○ <i>zdůvodní rozšíření civilizačních chorob</i> ○ <i>uvede nejvýznamnější negativní vlivy prostředí na zdraví člověka</i> ○ <i>charakterizuje rizika ohrožující zdraví člověka</i>	Realizováno PT Environmentální výchova Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví

IV. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Obecné vlastnosti organismů • živé soustavy	○ <i>student na základě dříve získaných znalostí vysvětlí obecné vlastnosti živých soustav a odliší živé soustavy od neživých</i> ○ <i>porovná hypotézy o vzniku a evoluci života na Zemi</i>	Využití znalostí učiva chemie a fyziky
Organizace živých soustav a klasifikace organismů • hierarchie dle složitosti • klasifikace	○ <i>student odvodí hierarchii živých soustav</i> ○ <i>chápe systém organismů jako dynamický a stále se upřesňující</i>	
Buňka • buněčná teorie	○ <i>student vysvětlí význam buněčné teorie pro biologii</i> ○ <i>formuluje společné a rozdílné</i>	

X.1.C – Biologie

• chemické složení buňky • stavba eukaryotní buňky • mnohobuněčnost • metabolismus buňky • buněčný cyklus • patologie buňky	<i>znaky prokaryotní a eukaryotní buňky</i> ○ uvede základní chemické složení buněk ○ vysvětlí význam mnohobuněčnosti ○ charakterizuje základní typy metabolismu buněk ○ popíše postup buněčného dělení ○ rozliší mitózu a meiózu ○ charakterizuje specializaci a diferenciaci buněk ○ uvede podstatu kancerogeneze ○ vysvětlí vliv vnějších faktorů na buňky	
Genetika • molekulární základy dědičnosti • Mendelovy zákony • vazba genů • pohlavní chromozomy a dědičnost • mutace • dědičnost, proměnlivost • genetika populací • genetika člověka • genové inženýrství a GMO	○ student popíše základní principy přenosu genetické informace ○ využívá znalosti o genetických zákonitostech pro pochopení rozmanitosti organismů ○ na příkladech ukáže základní principy Mendelových zákonů ○ vyjádří základní souvislost mezi pohlavními chromozomy a dědičností ○ analyzuje možnosti využití znalostí z oblasti genetiky v běžném životě ○ objasní vznik a význam mutací ○ vysvětlí podstatu genetické rovnováhy a možnosti jejího narušení ○ uvede nejvýznamnější lidské dědičné choroby, jejich podstatu, význam a možnosti léčby ○ objasní princip genových manipulací a jejich možné pozitivní i negativní důsledky ○ zaujímá postoj k tématům moderní genetiky	
Mikrobiologie • bakterie, archea, viry • bakteriální buňka • bakteriální nákazy člověka • využití bakterií • viry • virové choroby člověka	○ student rozliší a jednoduše charakterizuje nebuněčné a prokaryotní organismy ○ popíše stavbu bakteriální buňky a funkce jejích součástí ○ vysvětlí význam bakterií pro člověka ○ vysvětlí význam bakterií pro život na Zemi ○ uvede hlavní bakteriální nemoci, jejich projevy a možnosti léčby a prevence ○ popíše stavbu virionu a postup virové infekce ○ srovná základní virové nákazy člověka, jejich projevy, přenos a možnosti léčby a prevence ○ zhodnotí pozitivní a negativní význam virů	Učivo částečně vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví